

*Joanna Stawska**

Kredyt technologiczny jako przykład współpracy sektora publicznego i bankowego na tle innowacyjności polskiej gospodarki

Wstęp

We współczesnej gospodarce istotne znaczenie mają wiedza oraz informacja. Świadczy o tym fakt, że 2/3 wzrostu gospodarczego krajów rozwiniętych wiąże się z wprowadzaniem innowacji, stąd coraz częściej mówimy o gospodarce opartej na wiedzy. W takiej gospodarce powstają różne instytucje i przedsiębiorstwa, które na wiedzy opierają swoją przewagę konkurencyjną. Istotna rola w procesie tworzenia sprzyjających warunków do funkcjonowania tych instytucji i firm przypada państwu. W literaturze pojawiło się nawet pojęcie polityki innowacyjnej rządu. Polityka innowacyjna państwa nabiera większego znaczenia w odniesieniu do funkcji regulatora, jaką spełnia państwo w relacjach między trzema elementami, tj. przemysłem, nauką i rządem¹.

Celem artykułu jest podkreślenie znaczenia kredytu technologicznego jako formy współpracy sektora publicznego i bankowego w gospodarce opartej na wiedzy. W artykule wykorzystane zostały następujące metody badawcze: przegląd literatury naukowej oraz statystyczne metody badawcze. Wydaje się, że koordynacja polityki innowacyjnej państwa oraz

* Dr **Joanna Stawska** – adiunkt w Zakładzie Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego w Instytucie Finansów na Wydziale Ekonomiczno-Sajdologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.

¹ S. Ciok, *Polityka rządu wobec wspierania działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej*, s. 119–120. <http://dawg.pl/files/file/ksiazka6.pdf>.

sektora bankowego przyczynia się do istotnego wsparcia przedsiębiorstw w procesie rozwoju gospodarki opartej na innowacyjnych rozwiązaniach.

1. Innowacyjność przedsiębiorstw w Polsce

W analizach innowacyjności często posługujemy się definicją innowacji zaproponowaną przez OECD w trzeciej edycji *Podręcznika Oslo*. Według niej, innowacja to: „wdrożenie w praktyce gospodarczej nowego lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym także wdrożenia nowej metody marketingowej lub organizacyjnej redefiniującej sposób pracy lub relacje firmy z otoczeniem”². Innowacje w istotnym stopniu oddziałują na wzrost gospodarczy kraju i dobrobyt społeczeństwa w długim okresie. W teorii ekonomii podkreśla się wyraźnie kluczową rolę innowacji oraz postępu technologicznego w rozwoju gospodarczym³. Również badania empiryczne potwierdzają, że nakłady na badania i rozwój oraz innowacje mają istotne znaczenie w procesie przyspieszania wzrostu gospodarczego. Szczególnie w krajach rozwiniętych gospodarczo ograniczone zasoby pracy i środowiska oraz malejące przychody z inwestycji w kapitał rzeczowy i ludzki skłaniają te państwa do poprawy efektywności wykorzystania tych czynników produkcji w celu zapewnienia wzrostu gospodarczego⁴.

Z pewnością innowacje są kluczowe dla krajów średnio rozwiniętych, które znajdują się dopiero na drodze do bogactwa. Istnieje jednak pewne zagrożenie dla tych państw, ponieważ stoi przed nimi ryzyko popadnięcia w tzw. pułapkę średniego dochodu. Otóż średni poziom dochodu można osiągnąć przez wzorowanie się na rozwiązaniach technicznych państw Zachodu i wykorzystanie taniej siły roboczej oraz oferowanie wysokiego zwrotu z inwestycji dzięki niskiemu nasyceniu kapitałem. Wtedy państwo takie powinno osiągnąć PKB na osobę w wysokości ok. kilkunastu tysięcy dolarów. W takim przypadku wzrastają koszty pracy, co wpływa hamująco na wzrost pracochłonnej produkcji, rynek zostaje nasycony przez inwestycje kapitałowe, a importowanie zaawansowanych technologii staje się coraz trudniejsze i kosztowniejsze (takie rozwiązania są już na poziomie

² OECD i Eurostat, *Podręcznik Oslo: zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wydanie trzecie, MNiSW, Warszawa 2008.

³ R.M. Solow, *Technical change and the aggregate production function*, “Review of Economics and Statistics” 1957, Vol. 39(3), s. 312–320.

⁴ M. Bukowski, A. Szpor, A. Śniegocki, *Potencjał i bariery polskiej innowacyjności*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2012, s. 5.

światowych granic technologicznych i podlegają reglamentacji przez pomysłodawców z krajów rozwiniętych). Przykładem krajów, które stosują imitacyjny model wzrostu, są Chiny, Malezja czy Wietnam. Jeśli państwa te zdołają przejść na model innowacyjny oparty na innowacjach i akumulacji technicznie zaawansowanego kapitału, dołączą do grupy krajów takich, jak Korea Południowa czy Japonia, których modele gospodarcze przeszły od średniego do wysokiego dochodu. Takie kraje, jak Finlandia czy Korea Południowa, to państwa, które należą do najbardziej innowacyjnych gospodarek na świecie, w których rozwój technologiczny, inwestycje w kapitał ludzki i konkurencyjne środowisko regulacyjne stanowią istotny element polityki publicznej. Są przykładem państw, które ominęły pułapkę średniego dochodu, stosując racjonalną politykę gospodarczą. Polska jest krajem, który stoi przed wyzwaniem zmiany modelu gospodarczego z imitacyjnego na innowacyjny⁵.

Polska gospodarka zbliża się do poziomu, w którym istnieje zagrożenie utknięcia w pułapce średniego dochodu, stąd bez innowacji oraz budowy konkurencyjnego środowiska regulacyjnego materializacja tego zagrożenia będzie realna w ciągu najbliższych 10–15 lat⁶.

Przyglądając się innowacyjności przedsiębiorstw w Polsce, należy zwrócić uwagę na fakt, że odsetek firm innowacyjnych w przemyśle w latach 2004–2006 wynosił 23%, a w okresie 2006–2008 spadł do 21%. Podobnie w usługach w latach 2004–2006 innowacyjne firmy stanowiły 21,2%, w porównaniu do lat 2006–2008, gdzie odsetek ten średnio obniżył się do 15,6%⁷. W latach 2009–2011 aktywne innowacyjnie przedsiębiorstwa w przemyśle stanowiły 16,9% ogólnej liczby tych podmiotów, natomiast firmy z sektora usług – 12,3%⁸. Dane te rekompensują lepsze wyniki nakładów na działalność innowacyjną w 2008 r., które w przemyśle i usługach wzrosły o odpowiednio 43,8% (25,2 mld zł) i 51,8% (12,6 mld zł) w stosunku do 2006 r.⁹ W roku 2009 nakłady na działalność innowacyjną zmalały o 8,2% do 22,6 mld zł w stosunku do 2008 r. w grupie przedsiębiorstw przemysłowych, a w sektorze usług spadek ten wynosił 22,5% do 8,2 mld zł¹⁰. Z kolei w 2011 r. nakłady na działalność innowacyjną ponie-

⁵ Ibidem, s. 5–6.

⁶ Ibidem, s. 7.

⁷ A. Wilmańska, *Rekomendacje raportu OECD w praktyce polskiej przedsiębiorczości – działania PARP*, Warszawa 2010, s. 1–21.

⁸ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009–2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 7.

⁹ A. Wilmańska, op.cit., s. 1–21.

¹⁰ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006–2009*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010, s. 18.

sione przez przedsiębiorstwa z sektora przemysłu wyniosły 20,8 mld zł, czyli o 12,4% mniej niż rok wcześniej (23,7 mld zł). Natomiast w sektorze usług nakłady te oszacowano na 11 mld zł, tj. o 1,7% więcej niż w 2010 r. (10,8 mld zł)¹¹.

Według danych statystycznych opracowanych przez firmę Ernst & Young i przedstawionych w Raporcie Atrakcyjności Inwestycyjnej Europy, Polska zajęła 7. miejsce w Europie pod względem liczby projektów inwestycyjnych (zrealizowano 148 projektów w 2012 r. wobec 121 w 2011 r.). Warto podkreślić, że Polska okazała się liderem pod względem poprawy wyników w latach 2011–2012. Autorzy raportu zwrócili uwagę na istotne znaczenie inwestycji w Polsce pochodzących ze Stanów Zjednoczonych, szczególnie w zakresie B + R i centrów SSC (Centra Usług Wspólnych), oraz z Niemiec w obszarze motoryzacji, logistyki i dystrybucji. Z kolei zgodnie z Raportem Banku Światowego i IFC „Doing business 2013” w obszarze łatwości prowadzenia działalności gospodarczej (*ease of doing business*) Polska z pozycji 74. awansowała do miejsca 55. (w gronie 185 krajów). Natomiast w kategorii „rozpoczynanie działalności gospodarczej” Polska zajmuje niską pozycję (124. miejsce), głównie ze względu na zbyt długi okres potrzebny do uruchomienia działalności gospodarczej (32 dni w Polsce, 12 dni w krajach OECD)¹².

Warto jeszcze przytoczyć wyniki Rankingu globalnej konkurencyjności Światowego Forum Ekonomicznego 2012–2013 (*The Global Competitiveness Report*), według którego Polska znajduje się na 44. miejscu wśród 144 państw w kategorii ogólnej konkurencyjności gospodarki. Biorąc pod uwagę oceny częściowe, najniżej oceniono Polskę w takich kategoriach, jak: infrastruktura (73. miejsce), otoczenie makroekonomiczne (72. miejsce), innowacje (63. miejsce), stopień rozwoju biznesu (60. miejsce). Natomiast najwyższe noty Polska otrzymała w takich obszarach, jak: wielkość rynku (19. miejsce), szkolnictwo wyższe i szkolenia (36. miejsce) oraz rozwój rynków finansowych (37. miejsce)¹³.

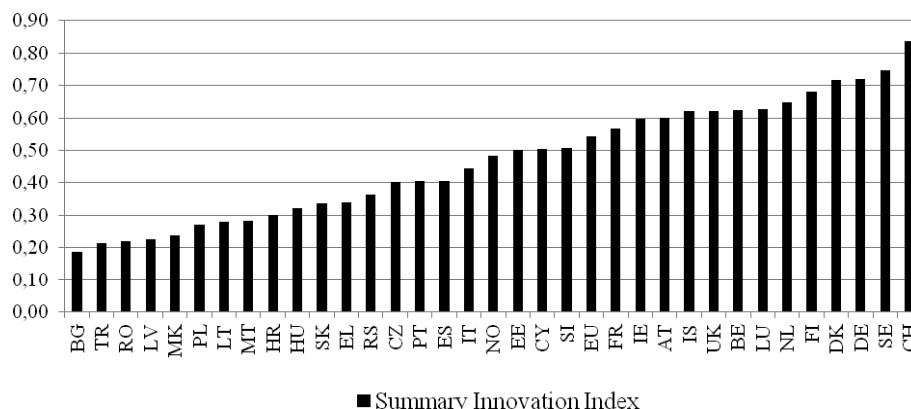
Obecny stan aktywności innowacyjnej polskich przedsiębiorstw ogółem wskazuje, że Polska znajduje się na przedostatnim miejscu wśród 29 krajów Europy. Według badań Eurostatu, tylko 28% polskich przedsiębiorstw prowadzi działalność innowacyjną, podczas gdy średnia Unii wynosi 52%. Stąd szansą dla innowacyjnej gospodarki w Polsce pozostaje pomoc publiczna i reforma systemowa¹⁴.

¹¹ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009–2011...*, op.cit., s. 55.

¹² *Polska 2013. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013, s. 83–84.

¹³ *Ibidem*, s. 85.

¹⁴ *Ibidem*, s. 242–245.

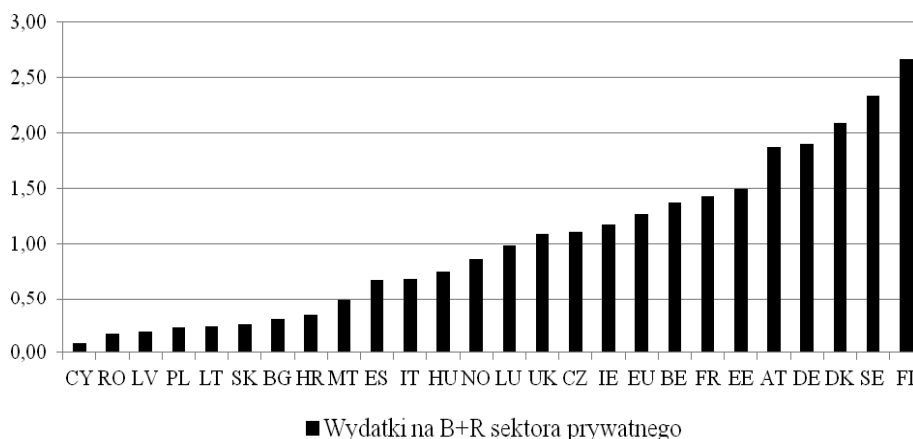
Wykres 1. Wartości sumarycznego wskaźnika innowacyjności (Summer Innovation Index – SII) w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Komisji Europejskiej: Innovation Union Scoreboard 2013, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm [dostęp 23.10.2013].

Powyżej przedstawiono wyniki międzynarodowego rankingu innowacyjności w postaci sumarycznego wskaźnika innowacyjności. Dane te wskazują, że Polska charakteryzuje się niższą niż przeciętna w Unii Europejskiej wartością tego wskaźnika (wykres 1). Istotnym powodem tego stanu jest niski poziom zaangażowania przedsiębiorstw w działalność innowacyjną.

Polska należy również do krajów, które charakteryzują się niskim poziomem nakładów na badania i rozwój. Pomimo corocznego wzrostu tego wskaźnika, średniorocznie o ok. 1 mld zł, nadal wartość nakładów na działalność B + R pozostaje w Polsce poniżej przeciętnej w Unii Europejskiej. W 2011 r. ogólna wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową wyniosła w Polsce w cenach bieżących 11,69 mld zł, co wskazuje na przyrost w porównaniu do roku poprzedniego o 1,27 mld zł. Warto również dodać, że wskaźnik ten od momentu przystąpienia Polski do UE systematycznie rośnie, o czym świadczy fakt, że w ciągu ostatnich pięciu lat zanotowano wzrost nakładów na B + R o 76%¹⁵. Poniżej przedstawiono wydatki sektora prywatnego na badania i rozwój w Polsce.

¹⁵ Ibidem.

Wykres 2. Wydatki na B + R sektora prywatnego jako % PKB w wybranych krajach w 2011 r.

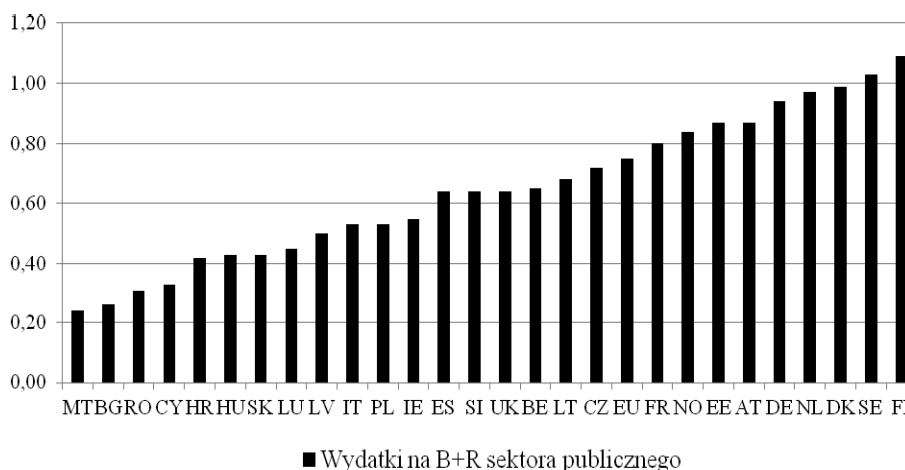
Źródło: ibidem.

Z kolei na wykresie 3 przedstawiono poziom wydatków na badania i rozwój sektora publicznego w wybranych krajach jako procent PKB w 2011 r. Warto jednocześnie podkreślić, że w porównaniu do tych samych wydatków sektora prywatnego finansowanie działalności badawczej i rozwojowej przez sektor publiczny jest znacznie wyższe, jednak nadal niższe niż przeciętna w UE. Struktura nakładów ze środków budżetowych i prywatnych w Polsce utrzymuje się w proporcji 2:1 w porównaniu do krajów UE-15, gdzie proporcja ta wynosi 1:1.

Należy podkreślić, że w procedurze mierzenia procesów innowacyjnych są również wskaźniki ochrony własności przemysłowej. W Polsce w 2011 r. Urząd Patentowy zanotował 3878 zgłoszeń krajowych wynalazków, czyli o 21% więcej niż w 2010 r., podobnie udzielono 1989 patentów na wynalazki krajowe, czyli o 43,6% więcej niż w 2010 r. (1385 patentów)¹⁶.

Wyższe wskaźniki dotyczące liczby udzielonych patentów oraz nakładów na B+R to efekt wykorzystania funduszy strukturalnych na badania, rozwój i innowacje. Takie wsparcie przyczynia się do wzrostu nakładów ponoszonych przez przedsiębiorstwa na badania i wdrażanie wyników badań do praktyki gospodarczej.

¹⁶ Ibidem, s. 244–245.

Wykres 3. Wydatki na B + R sektora publicznego jako % PKB w wybranych krajach w 2011 r.

Źródło: ibidem.

2. Kredyt technologiczny jako szansa dla rozwoju przedsiębiorstw

W konsekwencji uchwalenia ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej¹⁷ wprowadzono m.in. kredyt technologiczny, który miał pełnić rolę instrumentu przeznaczonego dla przedsiębiorców na finansowanie inwestycji. Zgodnie z zapisem w ustawie kredyt technologiczny udzielany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego. Warunki, jakie powinny spełniać inwestycje kwalifikowane do pokrycia kosztów ze środków kredytu technologicznego, to przede wszystkim zastosowanie nowej technologii, zarówno własnej, jak i nabytej, uruchomienie produkcji nowych wyrobów czy modernizacja wyrobów produkowanych przy wykorzystaniu nowej technologii. Początkowo przedsiębiorca po udokumentowaniu sprzedaży towarów i usług, które powstały w rezultacie inwestycji, miał możliwość ubiegania się przez pięć lat o umorzenie 50% wartości kredytu, przy czym kwota umorzenia nie mogła przekroczyć maksymalnie 1 mln euro. Natomiast Bank Go-

¹⁷ DzU z 2005 r. nr 179, poz. 1484 oraz DzU z 2006 r. nr 107, poz. 723.

spodarstwa Krajowego dokonywał umorzenia w ratach o wartości 20% kwoty netto wykazanej na fakturach przedkładanych przez przedsiębiorcę nie częściej niż dwa razy w roku¹⁸.

Wśród wydatków kwalifikowanych wyróżnia się¹⁹:

- zakup na warunkach rynkowych nowych lub używanych środków trwałych (w tym budynków i budowli), a także ich części, wyłączając środki transportu nabyte przez przedsiębiorcę, który prowadzi działalność w sektorze transportu;
- najem, dzierżawę oraz leasing: a) środków trwałych, wtedy gdy zgodnie z umową przewiduje się obowiązek nabycia przez kredytobiorcę prawa własności środka trwałego z upływem okresu najmu, dzierżawy czy leasingu; b) gruntów, budynków lub budowli, jeśli będzie trwać przez co najmniej trzy lata od dnia ukończenia inwestycji technologicznej;
- budowę oraz rozbudowę istniejących budowli, budynków, maszyn, urządzeń stanowiących środki trwałe;
- zakup lub leasing wartości niematerialnych i prawnych w przypadku, gdy w umowie leasingu przewiduje się ich obowiązkowe nabycie przed upływem okresu leasingu. Dotyczy to tych wartości niematerialnych i prawnych, które zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości są aktywami oraz podlegają amortyzacji, zostały nabyte od osób trzecich za cenę odpowiadającą wartości rynkowej, ponadto będą wykorzystywane przez przedsiębiorcę i pozostaną wyłącznie w przedsiębiorstwie, w którym została zrealizowana inwestycja sfinansowana kredytem technologicznym przez okres co najmniej trzech lat od zakończenia inwestycji;
- zakup gruntu lub prawa użytkowania wieczystego gruntu do wysokości 10% wydatków kwalifikowanych;
- wydatki ponoszone na studia, ekspertyzy, koncepcje, projekty techniczne wykonane przez doradców zewnętrznych konieczne do wdrożenia nowej technologii w ramach inwestycji technologicznej.

Analiza danych statystycznych wskazuje, że przedsiębiorcy wykazali zainteresowanie kredytem technologicznym. W 2006 r. złożono 226 wniosków na łączną kwotę 632,24 mln zł, z czego udzielono 48 kredytów o łącznej sumie 126,32 mln zł. Te pozytywne wyniki miały bezpośrednie przeło-

¹⁸ *Przedsiębiorczość w Polsce 2007*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa lipiec 2007, s. 60–61.

¹⁹ Zasoby witryny internetowej BGK: <http://www.bgk.com.pl/informacje-na-temat-dzialania-4-3-kredyt-technologiczny-po-ig-2007-2013> [dostęp 28.07.2013].

żenie na decyzję o dofinansowaniu tego instrumentu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) kwotą 409 mln euro, w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, osi priorytetowej 4 – Inwestycje w innowacyjne przedsiębiorstwa, działania 4.3 Kredyt technologiczny²⁰.

Z kolei w 2007 r. przedsiębiorstwa ubiegały się o kwotę kredytu technologicznego równą 426,28 mln zł w liczbie przyjętych 130 wniosków. W efekcie udzielono siedem kredytów o łącznej kwocie 21,14 mln zł²¹. Natomiast w 2008 r. zawartych zostało 17 umów kredytowych o łącznej kwocie 48,2 mln zł²². Podsumowując okres 2005–2008 podpisano w sumie 72 umowy na kredyt technologiczny o łącznej kwocie 195,7 mln zł. W ten sposób wykorzystano wszystkie środki budżetowe przeznaczone na ten cel, a liczba wniosków o kredyt technologiczny przekroczyła trzykrotnie liczbę możliwych do udzielenia kredytów. Środki udzielone w ramach kredytów technologicznych zostały w większości przeznaczone na inwestycje w rozwijających się sektorach przemysłu, tj. energetycznym, elektroenergetycznym, elektroinstalacyjnym, lotniczym, hutniczym, maszynowym, zbrojeniowym, budowlanym, ciepłowniczym, uzdatniania wody, teleinformatycznym, transmisji danych, produkcji nadajników telewizyjnych i radiowych oraz aparatów dla telefonii i telegrafii przewodowej. Istotną kwestią pozostaje analiza, czy pomoc w postaci kredytu technologicznego przyniosła oczekiwane rezultaty. Zgodnie z raportem „Przedsiębiorczość w Polsce”, kredyt technologiczny przyczynił się do zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz wpłynął na zwiększenie zainteresowania przedsiębiorców do dalszego inwestowania w innowacje. Przedsiębiorcy wsparci kredytem uzyskali wzrost obrotów od 10 do kilkuset procent oraz zysku od 50% do 80% wśród większości firm. Ponadto zatrudniali średnio ok. 10 pracowników oraz wykazywali zdolność do konkutowania przez wdrażanie innowacyjnych technologii²³.

3. Współpraca sektora bankowego i publicznego

W obecnej rzeczywistości gospodarczej istotną kwestią stała się współpraca sektora publicznego i bankowego w obsłudze projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Jak wynika z analiz Instytutu Badań nad

²⁰ *Przedsiębiorczość w Polsce 2007, op.cit.*, s. 61.

²¹ *Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa sierpień 2008, s. 57–58.

²² *Raport roczny z działalności BGK za rok 2008*, Bank Gospodarstwa Krajowego, Warszawa 2009, s. 30.

²³ *Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa lipiec 2010, s. 47.

Gospodarką Rynkową, optymalny model zaangażowania banków w systemie dystrybucji środków unijnych jest zbliżony do procedury udzielania kredytu technologicznego. Przede wszystkim dlatego, że bankom odpowiada koncepcja produktu, czyli połączenia instrumentu inżynierii finansowej mającego zwrotny charakter i jednocześnie opartego na modelu rynkowym, z instrumentami o charakterze dotacyjnym. Dodatkowo procedury udzielania kredytu technologicznego zostały dostatecznie wystandardyzowane i dostosowane do pragmatyki działania banków²⁴. Warto podkreślić, że kredyt technologiczny nie jest instrumentem inżynierii finansowej *sensu stricto*, ponieważ ze względu na swoją specyfikę łączącą instrument zwrotny z premią technologiczną wypłacaną ze środków unijnych w szerszym ujęciu instrumentów inżynierii finansowej zaliczany jest do tej kategorii jako instrument mieszany/hybrydowy²⁵.

Komisja Europejska podjęła decyzję, że system wdrażania działania 4.3 Kredyt technologiczny nie spełnia wymogów określonych w art. 44 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006 i w związku z tym w grudniu 2008 r. podjęto decyzję o zmianie systemu wdrażania tego działania i powierzeniu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (dotąd miał to być indywidualny projekt BGK) funkcji Instytucji Wdrażającej/Instytucji Pośredniczącej II stopnia²⁶. W 2008 r. nastąpiły jeszcze inne zmiany dotyczące udzielania kredytu technologicznego, który zgodnie z zapisami działania 4.3 PO IG, został ograniczony do finansowania małych i średnich przedsiębiorców. Przede wszystkim postanowiono, że przedsiębiorstwa te będą ubiegać się o kredyt technologiczny nie w Instytucji Wdrażającej, której funkcję pełni od 2009 r. BGK, a w bankach komercyjnych. Natomiast BGK otrzymaną przez firmy pomoc publiczną w formie premii technologicznej ma płać do banków kredytujących. Wysokość tej premii ma pokrywać część rat kapitałowych kredytu technologicznego. Część tych zmian została już wprowadzona wraz z uchwaleniem w dniu 30 maja 2008 r. ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, której skutkiem są nowe zasady udzielania kredytu technologicznego oraz wypłaty premii technologicznej²⁷. Premia technologiczna nie może przekroczyć 4 mln zł. Ponadto postanowiono, że z dniem 1 stycznia 2009 r. Fundusz Kredy-

²⁴ *Rola banków w procesach absorpcji środków unijnych w Polsce – ocena, perspektywy i rekomendacje na lata 2014–2020*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Związek Banków Polskich, Gdańsk/Warszawa 2012, s. 9.

²⁵ Ibidem, s. 26.

²⁶ Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 za 2008 rok, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 34.

²⁷ *Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa sierpień 2008, s. 58.

tu Technologicznego staje się państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw gospodarki²⁸.

Współpraca między BGK oraz bankami kredytującymi a przedsiębiorstwami opiera się na ustalonych zasadach. Po procedurze oceny zdolności kredytowej przedsiębiorstwa bank kredytujący zawiera umowę kredytu technologicznego lub wystawia promesę kredytu technologicznego. Do Banku Gospodarstwa Krajowego wpływa z banku kredytującego wniosek przedsiębiorcy o przyznanie premii technologicznej. Następnie do wniosku dołączona zostaje promesa kredytu technologicznego. O przyznaniu premii technologicznej BGK może decydować do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym wnioskodawca złożył wniosek. W przypadku pozytywnej opinii przedsiębiorca otrzymuje do swojej dyspozycji środki pochodzące z kredytu technologicznego udostępnionego przez bank kredytujący²⁹. W tabeli 1 przedstawiono listę banków współpracujących z BGK w zakresie kredytu technologicznego.

Od początku realizacji działania 4.3 Kredyt technologiczny, czyli od 1 lipca 2009 r., zawarto cztery umowy dotyczące dofinansowania podmiotów z sektora MSP na kwotę 6,95 mln zł³⁰. Zmiana decyzji Komisji Europejskiej dotycząca systemu wdrażania działania 4.3 Kredyt technologiczny, polegającej na powierzeniu zadań Instytucji Wdrażającej, które początkowo miał realizować BGK jako beneficjent, spowodowała znaczne opóźnienie rozpoczęcia realizacji działania³¹.

W 2010 r. również zanotowano niskie zainteresowanie środkami w ramach działania 4.3 (wartość wniosków złożonych o dofinansowanie, które zostały wykonane poprawnie, formalnie stanowiła zaledwie 10% alokacji środków na to działanie). Powodem takiej sytuacji były oczekiwania przedsiębiorców na uproszczenia wymogów dla wnioskodawców wynikające z nowelizacji ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej³². Przedsiębiorcy znajdowali ostrzejsze niż w pozostałych działaniach 4. osi priorytetowej zasady wypłaty dofinansowania. Dokładniej związane to było z warunkiem otrzymania dofinansowania w postaci premii technologicznej, który polegał na rozpoczęciu

²⁸ *Przedsiębiorczość w Polsce*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa lipiec 2009, s. 50.

²⁹ M. Burnat-Mikosz, M. Gwizda, M. Kosewska-Kwaśny, *Programy pomocowe oraz dotacje UE dla przedsiębiorstw 2007–2013*, Warszawa 2007, s. 43.

³⁰ Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 za 2009 rok, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 164.

³¹ *Ibidem*, s. 168.

³² Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 za 2010 rok, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 171.

Tabela 1. Lista banków współpracujących z BGK w ramach kredytu technologicznego

Lp.	Nazwa banku współpracującego
1.	Bank BPH Spółka Akcyjna
2.	BRE Bank SA
3.	Bank Polska Kasa Opieki SA
4.	Bank Polskiej Spółdzielczości SA
5.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA
6.	Raiffeisen Bank Polska SA
7.	ING Bank Śląski SA
8.	Bank Ochrony Środowiska SA
9.	Bank Handlowy w Warszawie SA
10.	SGB-Bank SA oraz zrzeszone Banki Spółdzielcze
11.	Bank Millenium SA
12.	Alior Bank Spółka Akcyjna
13.	Krakowski Bank Spółdzielczy
14.	DZ BANK Polska SA
15.	Kredyt Bank SA
16.	Bank Zachodni WBK SA
17.	Nordea Bank Polska SA
18.	HSBC Bank Polska SA
19.	BNP Paribas Bank Polska SA
20.	Svenska Handelsbanken AB Spółka Akcyjna Oddział w Polsce

Źródło: zasoby witryny internetowej BGK, <http://www.bgk.pl/lista-bankow-wspolpracujacych> [dostęp 25.07.2013].

sprzedaży innowacyjnych towarów i usług będących rezultatem inwestycji technologicznej. Ponadto istotna pozostaje kwestia udziału w realizacji kredytu technologicznego branż nisko zaawansowanych technologicznie, gdzie opłacalność tych projektów weryfikowana jest przez komercyjne instytucje finansowe³³.

Dokładnie 23 maja 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 3 lutego 2011 r. o zmianie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, której celem miało być uproszczenie warunków udzielania i spłacania kredytu technologicznego. Zmiany te dotyczyły stworzenia możliwości udzielania kredytu również na technologię w postaci nieopatentowanej wiedzy technicznej, obliczaniu kwoty spłaty kredytu (premii technologicznej) od całości wydatków kwalifikowanych. Ponadto ustalono, że wypłata premii technologicznej będzie miała miej-

³³ Ibidem, s. 175–180.

sce bezpośrednio po zrealizowaniu inwestycji technologicznej bez wymogu przedkładania faktur sprzedaży³⁴. Kwota, jaką przedsiębiorcy mogą uzyskać ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego w latach 2007–2013 na wdrażanie nowych technologii, to ponad 336 mln euro. Natomiast środki własne przedsiębiorców powinny stanowić nie mniej niż 25% kosztów kwalifikowanych inwestycji, która jest finansowana z kredytu technologicznego. Ostatecznie po nowelizacjach wsparcie finansowe w ramach kredytu technologicznego może być przeznaczone na realizację inwestycji technologicznych wymagających zakupu i wdrożenia nowej technologii lub wdrożenia własnej technologii, która nie jest stosowana na świecie dłużej niż pięć lat, a także na uruchomienie na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacznie ulepszonych towarów, procesów czy usług³⁵.

Warto również podkreślić, że udział premii technologicznej w wartości kosztów kwalifikowanych, które zostały poniesione z kredytu technologicznego lub własnych środków przedsiębiorcy, mieści się w pułapach określonych na mapie pomocy regionalnej opracowanej w rozporządzeniu Rady Ministrów³⁶. Ponadto kwalifikuje się do objęcia wsparciem tylko te wydatki, które zostały poniesione dopiero po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie do BGK. Natomiast wypłata premii technologicznej następuje jednorazowo po zakończeniu realizacji projektu oraz dodatkowo po kontroli na miejscu realizacji inwestycji przez BGK³⁷.

Poniżej przedstawiono mapę pomocy regionalnej obrazującą udział premii technologicznej w wartości kosztów kwalifikowanych poniesionych ze środków kredytu technologicznego lub udziału własnego przedsiębiorcy.

Nowelizacja ustawy wpłynęła na zwiększenie zainteresowania przedsiębiorców kredytem technologicznym. W grudniu 2011 r. odbyło się ostatnie ogłoszenie w roku, na które odpowiedziało 621 przedsiębiorców, wnioskując w sumie o kwotę 1,6 mld zł. Natomiast od początku realizacji działania 4.3 PO IG do 7 grudnia 2011 r. złożono 990 wniosków, a zakontraktowano 158 promes premii technologicznej na kwotę 365 mln zł. Na 2012 r. przewidziano alokację środków w wysokości 470 mln zł,

³⁴ Przedsiębiorczość w Polsce, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa sierpień 2012, s. 47.

³⁵ Zasoby witryny internetowej BGK: <http://www.bgk.com.pl/informacje-na-temat-dzialania-4-3-kredyt-technologiczny-po-ig-2007-2013> [dostęp 28.07.2013].

³⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 października 2006 r., DzU nr 190, poz. 1402.

³⁷ Zasoby witryny internetowej BGK: <http://www.bgk.com.pl/informacje-na-temat-dzialania-4-3-kredyt-technologiczny-po-ig-2007-2013> [dostęp 28.07.2013].

Tabela 2. Udział premii technologicznej w wartości kosztów kwalifikowanych ustalany zgodnie z pułapami określonymi w mapie pomocy regionalnej

Województwa	Przedsiębiorstwa	
	mikro- i małe	średnie
kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie	70%	60%
dolnośląskie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie	60%	50%
mazowieckie	50%	40%

Źródło: <http://www.bgk.com.pl/informacje-na-temat-dzialania-4-3-kredyt-technologiczny-po-ig-2007-2013> [dostęp 28.07.2013].

natomiast na 2013 r. 51 mln zł³⁸. W pierwszych trzech kwartałach 2012 r. udzielono ponad 50% wartości wszystkich kredytów, które udzielono w latach 2009–2012³⁹. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności BGK w 2012 r. podpisano 296 umów o dofinansowanie na kwotę 731,3 mln zł⁴⁰.

Bank Gospodarstwa Krajowego dofinansował inwestycje technologiczne kwotą ponad 1,2 mld zł. Zgodnie z szacunkami BGK, wszystkie środki w ramach programu przeznaczone na lata 2007–2013 zostaną wykorzystane. Warto dodać, że pozostało jeszcze ok. 660 mln zł. Szczególne zainteresowanie programem przypada na lata 2011–2012, kiedy po uproszczeniu zasad udzielania kredytu technologicznego (maj 2011) wpłynęła rekordowa liczba wniosków o dofinansowanie. Należy podkreślić, że od początku realizacji działania 4.3 PO IG złożono 1528 wniosków, z czego 1314 po nowelizacji ustawy. Istotna jest również informacja, że kredyt technologiczny nie tylko wspiera komercjalizację najnowszych rozwiązań technicznych, ale także przyczynia się do ochrony własności przemysłowej w sektorze MSP. Przykładem tego typu działania jest 225 realizowanych inwestycji związanych z wdrożeniem technologii w postaci zgłoszenia patentowego (nieopatentowana wiedza techniczna)⁴¹.

W tabeli poniżej zaprezentowano ogólną liczbę wniosków, które zostały dofinansowane w ramach kredytu technologicznego w latach 2006–2012

³⁸ *Przedsiębiorczość w Polsce 2012...*, op.cit., s. 47.

³⁹ *Rola banków w procesach...*, op.cit., s. 26–27.

⁴⁰ Raport roczny z działalności BGK za rok 2012, Bank Gospodarstwa Krajowego, Warszawa 2013, s. 46.

⁴¹ Zasoby witryny internetowej BGK <http://bgk.com.pl/aktualnosci/16-04-2013-ponad-miliard-zlotych-z-funduszu-kredytu-technologicznego-trafilo-do-innowacyjnych-firm> [dostęp 09.09.2013].

oraz kwoty tego dofinansowania. W latach 2011–2012 znacznie zwiększyła się liczba udzielonych wniosków.

Tabela 3. Liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie w ramach kredytu technologicznego oraz kwota tego dofinansowania w latach 2006–2012

Rok	Liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie	Kwota dofinansowania otrzymanego w ramach kredytu technologicznego w mln zł
2006	48	126,32
2007	7	21,14
2008	17	48,2
2009	4	6,95
2010	39	71,5
2011	102	240,7
2012	296	731,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Przedsiębiorczość w Polsce oraz sprawozdań rocznych z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013.

Wśród przykładów inwestycji współfinansowanych z kredytu technologicznego należy wskazać m.in. projekt Innowacyjna technologia wznoszenia modułowych murów oporowych z betonu SCC firmy ZIBET Sp. z o.o. z Myślenic. Prawie połowę tej inwestycji wartiej 1 mln zł stanowi premia technologiczna. Projekt dotyczy wdrożenia nowej technologii produkcji modułowych murów oporowych oraz uruchomienie usług wznoszenia takich murów, co pozwala na ochronę osiedli i zabudowań, które znajdują się na terenach zagrożonych powodzią czy osuwaniem się ziemi. Ponadto projekt ten spełnia wymagania związane z ochroną środowiska, zabezpieczając tereny w pobliżu brzegów rzek przed zniszczeniem drzewostanu, flory oraz fauny. Kolejnym innowacyjnym przedsięwzięciem współfinansowanym ze środków w ramach wsparcia działania 4.3 jest projekt firmy Laboratorium Badawcze ZENIT Paweł Karcz pt. „Wdrożenie unikatowej technologii pomiaru pola elektromagnetycznego w celu rozpoczęcia produkcji głowicy mikrofalowej, systemu do monitoringu «elektrosmogu» oraz miernika PEM”. Inwestycja ta dotyczy ochrony środowiska naturalnego w obszarze monitorowania poziomu szkodliwego pola elektromagnetycznego („elektrosmogu”) podczas procesów eksploatacji instalacji i urządzeń promieniujących, co w rezultacie ma wpłynąć na mniejsze zanieczyszczenie powietrza „elektrosmogiem”. Dofinansowanie w ramach kredytu technologicznego otrzymała również firma VIGO System SA, która swoją działalność rozszerzyła na rynek międzynarodowy. Jest to światowy lider w produkcji niechłodzonych, fotonowych detektorów

podczerwieni. Projekt, który otrzymał dofinansowanie, opiera się na produkcji nowoczesnych detektorów oraz elementów optoelektronicznych. Firma ta jest dostawcą NASA, a detektory jej produkcji znajdowały się na pokładzie łazika, który wylądował na Marsie w amerykańskiej sondzie Curiosity⁴². Jeszcze innym przykładem dofinansowania w ramach kredytu technologicznego jest firma Sunshine Garden SA, która opracowała projekt pt. Wdrożenie technologii wytwarzania ceramizowanych kompozytów nawozowych nazywanych agrosiekami. Jest to innowacyjna technologia wytwarzania nawozu chemicznego o specjalistycznym zastosowaniu. Warto podkreślić, że firma Sunshine Garden SA znajduje się w portfelu funduszu venture capital – LST CAPITAL, inwestującego w projekty technologiczne będące we wczesnej fazie rozwoju⁴³.

Zakończenie

Rolą kredytu technologicznego jako instrumentu publiczno-komercyjnego jest wsparcie przedsiębiorców, którzy wykorzystują w swojej działalności wyniki badań naukowych, a przez to przyczyniają się do zwiększenia innowacyjności firmy. W latach 2007–2013 przewidziano wsparcie dla co najmniej 400 przedsiębiorców. Nowelizacja ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, której celem miało być uproszczenie warunków udzielania i spłacania kredytu technologicznego, istotnie wpłynęła na wzrost zainteresowania przedsiębiorców kredytem technologicznym. Możliwość udzielania kredytu przez banki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, czyli współpraca sektora publicznego oraz bankowego, przyczyniła się do dwukrotnie szybszego wykorzystania środków unijnych z funduszy strukturalnych. Dlatego można wnioskować, że koordynacja działania tych dwóch sektorów przyczynia się do istotnego wsparcia przedsiębiorstw w procesie rozwoju gospodarki opartej na innowacyjnych rozwiązaniach.

⁴² Zasoby witryny internetowej ZBP: <http://www.zbp.pl/kredyttechnologiczny> [dostęp 25.07.2013].

⁴³ Zasoby witryny internetowej Banku Gospodarstwa Krajowego: <http://bgk.com.pl/aktualnosci/16-04-2013-ponad-miliard-zlotych-z-funduszu-kredytu-technologicznego-trafilo-do-innowacyjnych-firm> [dostęp 09.09.2013].